GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ĐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĖ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 94. *Joi, 30 Aprilie (12 Maiu).* **1887.**

Conferința din Sibiiu.

Raportŭ specialŭ alŭ »Gazetei Transilvaniei« despre conferința generală electorală a delegațilorŭ alegĕtorilorŭ românĭ întrunită la 7 Maiu 1887.

Sedința II.

Ședința a doua s'a pututŭ ține abia Lunĭ, deórece comisiunea de treiđecĭ numai după trei ședințe, ținute Sâmbătă séra, Dumineçă înainte și după amédĭ până târđiu pe la órele 9, 'șĭ-a pututŭ termina lucrările sale.

Observŭ aicĭ, că discuțiunea în sînulŭ comisiunei a urmatŭ de astădată în cea mai bună armoniă, pe care nimenĭ n'a încercatŭ a o conturba. Dér discuțiunea a fostŭ viu purtată asupra cestiunilorŭ de principiu, carĭ trebue sĕ dea directivă lucrărei întregului partidŭ și sĕ promoveze astfelŭ consolidarea lui. Pe lângă acésta s'a mai discutatŭ cu multă seriositate grava situațiune actuală, față cu care s'a recunoscutŭ din nou necesitatea unei strînse solidarităţĭ între noi.

Lunĭ la 10 óre a. m. ședința a doua și ultima a fostŭ deschisă de președintele *G. Barițŭ.*

După cetirea și autenticarea procesului verbalŭ alŭ ședinței prime s'au cetitŭ mai multe telegrame de f licitare sosite din Deva, Șimleulŭ Silvaniei, Orĕștiă, Oradea-mare, Timișóra etc. etc.

Notarulŭ *Dr. Lucaciu,* cetesce apoi scrisórea ce a adresat'o d. Dr. Alexandru *Moçsonyi* „Luminătorului", prin care declară în numele sĕu și alŭ celorlalțĭ trei membri ai familiei sale, că aderă fără reservă la conclusele ce le va lua conferința din Sibiiu și că la timpulŭ sĕu dênșii vorŭ sta toțĭ la postulŭ lorŭ.

Pasagiulŭ, în care d. Alex. Mocsonyi accentuéză aderarea la conclusele conferinței, a fostŭ primitŭ cu repețite și însuflețite aplause, carĭ s'au repetatŭ și la sfêrșitulŭ scrisórei.

D. *V. Babeșŭ,* propune a se lua la cunoscință acéstă enunciațiune politică a Mocsonyescilorŭ și a se esprima încrederea față cu dênșii.

D. *Slavicĭ* nu înțelege cum a venitŭ sĕ se cetéscă aicĭ scrisórea de mai susŭ, care nu este adresată conferenței, și adauge: sĕ esprimămŭ încrederea, dér ne pare fórte rĕu, că nu vedemŭ aicĭ în mijloculŭ nostru pe d-nii Mocsonyescĭ luptândŭ alăturea cu noi!

D. adv. *Crișianŭ* đice asemenea, că dorința tuturorŭ Românilorŭ ar fi, ca distinșii membri ai familiei Mocsony sĕ nu stea la o parte, ci sĕ vină în adunările nóstre și sĕ pună umĕrŭ la umĕrŭ cu noi.

D. *V. Damianŭ* observă, că nu acéstă cestiune ci propunerile comisiunei de 30 suntŭ la ordinea đilei. Deórece d-nii Mocsonyi s'au declaratŭ de multŭ pentru pasivitate și în Ungaria, unŭ votŭ eventualŭ asupra atitudinei lorŭ politice ar prejudeca concluselorŭ ulteriórе ale conferinței.

D. *R. Pațița* se alătură la propunerea acĕsta, accentuândŭ că, deși vederile politice ale Mocsonyescilorŭ întêmpină aprobarea tuturorŭ, aicĭ e cestiunea numai de atitudinea nóstră națională în generalŭ, și de aceea părtinesce trecerea la ordinea đilei.

D. preș. *Barițŭ* propune în fine de a se lua spre plăcută sciință scrisórea d-lui A. Mocsonyi, ceea ce se și întêmplă între strigăte de „sĕ trăiéscă".

Urméză la ordinea đilei raportulŭ comisiunei de 30.

D. *Vincențiu Babeșiu,* urcându-se la tribună, îșĭ începe raportulŭ sĕu spuindŭ, că acum a treia óră comisiunea conferenței electorale generale a alegĕtorilorŭ românĭ i-a datŭ onorifica însărcinare de a raporta adunărei despre lucrările ei în timpŭ de două đile. Inainte de tóte accentuéză, că în împrejurările de față nu mai crede de lipsă de a reveni la argumentele ce le-a adusŭ în raporturile sale dela 1881 și 1884 cu privire la situațiune. Cunóscemŭ cu toții fórte bine acéstă situațiune și d-nii delegațĭ sciu prea bine, care suntŭ postulatele nóstre.

In sînulŭ comisiunei s'a discutatŭ din non cestiunea décă împrejurările arŭ cere vr'o modificare în programŭ. S'a aflatŭ numai unulŭ singurŭ în comisiune, care nu s'a pronunțatŭ în contra programei, ci din considerațiunĭ de oportunitate a cerutŭ numai, ca punctulŭ ântêiu despre autonomia Transilvaniei sĕ se combine cu punctulŭ din urmă privitorŭ la dualismŭ și sĕ se đică că și despre autonomia Transilvaniei, nefiindŭ la ordinea đilei, partida se va pronunța la timpulŭ sĕu. Dér propunerea acésta n'a fostŭ sprijinită de nimenĭ în comisiune pentru că toțĭ au fostŭ de convingere, că situațiunea de față cere sĕ susținemŭ și mai energicŭ ca mai nainte punctulŭ ântêiu alŭ programului și că chiar între Ungurĭ s'a manifestatŭ unŭ curentŭ, care vorbesce ađi pentru susținerea, cu tótă hotărîrea, a acestui punctŭ din parte-ne, pe lângă aceea că acestŭ punctŭ este unulŭ din punctele cardinale ale programului nostru.

Așadér punctulŭ ântêiu l'amŭ susținutŭ cu toții fără nicĭ o reservă, amŭ găsitŭ însĕ că trebue sĕ se facă o modificare în punctulŭ 7. Aicĭ adecă este vorba de tendințele de maghiarisare urmărite din partea organelorŭ statului și s'a constatatŭ că dela 1884 încóce s'au manifestatŭ asemenĭ tendințe în modŭ pronunțatŭ și din partea reuniunilorŭ și societății maghiare și de aceea s'a adausŭ la punctulŭ 7, că partida națională va lupta în contra tendințelorŭ de maghiarisare, „vină ele din orĭ și ce parte". (Aprobarĭ). Acesta este uniculŭ adausŭ ce vi-lŭ propune comisiunea. Incolo vĕ recomandă primirea întregului programŭ ca basă a acțiunei nóstre viitóre.

Acuma se nasce întrebarea: ce voimŭ noi cu programulŭ nostru? Voimŭ ca în patria nóstră, care este tocmai așa a nóstră ca și a celorlalte popóre ce locuescŭ într'însa, noi cele trei milióne de Românĭ, carĭ ne împlinimŭ tóte datorințele către dênsa, sĕ ne eluptămŭ drepturile și putința de a ne afirma ca factorŭ publicŭ în statŭ, adecă ca o individualitate română națională de dreptŭ publicŭ, de care sĕ se țină sémă și atuncĭ când e vorba de beneficii, nu numai de sarcinĭ publice. (Aplause).

Noi înțelegemŭ patriotismulŭ ca simțulŭ solidarității nóstre cu aceia, cu carĭ chemațĭ suntemŭ a apĕra cele mai marĭ bunurĭ ale neamului nostru pentru presentŭ și pentru viitorŭ. Dér cum ilŭ înțelegŭ cei dela putere? Ei pretindŭ că aceste țĕrĭ suntŭ proprietatea rassei maghiare, care singură constitue factorulŭ de statŭ, căreia prin urmare totŭ ce locuesce pe acestŭ pămêntŭ trebue sĕ'i fiă supusŭ până la nulificarea propriă. (Strigărĭ: Nicĭodată!) Istoria însĕ ne dovedesce, că Românulŭ nu se póte preface nicĭodată în Maghiarŭ. (Strigărĭ: Nu, nicĭodată!) Cu atâtŭ mai puținŭ se va preface elŭ astăđĭ, când a ajunsŭ la cunoscința de sine, a intereselorŭ, a forțelorŭ și a solidarității sale.

Cei ce credŭ că va veni timpulŭ când Românulŭ se va înmuia, amarŭ se 'nșélă. — Aicĭ raportorulŭ aduce unele dovеđĭ istorice pentru susținerea afirmărei sale și adauge că zadarnice vorŭ fi tóte opintirile și absurdele silințe ale Maghiarilorŭ pentru asimilarea elementului nostru; dér este și abnormă și nenaturală pornirea lorŭ, și celŭ ce cunósce desvoltarea acestorŭ popóre va recunósce, că lupta naturală va trebui sĕ 'nvinga. (Aprobărĭ).

Décă Românii ar dori peirea Ungariei și a națiunei maghiare, continuă d. Babeșŭ, n'arŭ trebui decâtŭ sĕ tréçă toțĭ în tabĕra lorŭ, sĕ-i sprijinéscă și sĕ'i împingă înainte pe calea pe care au apucatŭ; dér acésta Românii nu o voescŭ și fiindŭ că nu voimŭ sĕ 'i sprijinimŭ de a stărui înainte spre prăpastiă, noi observămŭ pasivitatea pentru Transilvania, respective abstinența pentru Ungaria.

Nu voimŭ însĕ sĕ rĕmânemŭ în neactivitate, ci vomŭ stărui sĕ ne organisămŭ, sĕ ne conservămŭ puterile înăuntru, și în acéstă lucrare vedemŭ garanția mântuirei nóstre. (Aprobărĭ.) Astfelŭ credemŭ că lucrăm și moralŭ și înțelepțesce și lealŭ. (Aprobărĭ.) — Arată apoi motivele abstinenței proiectate a Românilorŭ bănățenĭ și ungurenĭ, care culminéză în argumentulŭ, că ei voescŭ sĕ feréscă poporulŭ de urmările corupțiunei, terorismului și presiunei de totŭ felulŭ, și de aceea acolo, unde vorŭ vedé cu neputință continuare luptei pe cale onorifică și fără periclitarea moralului poporului, se vorŭ abține de participarea la alegerĭ. Đice mai departe că s'a făcutŭ propunere pentru abstinență absolută și în părțile ungurene, dér maioritatea a susținutŭ candidarea de deputațĭ pe basa programului naționalŭ celŭ puținŭ în acele cercurĭ, unde nu le va fi cu totulŭ imposibilŭ de a'șĭ validita votulŭ, și acésta după lungĭ discuțiunĭ s'a și primitŭ. S'a decisŭ a se face escepțiunĭ dér acésta numai luându-se precauțiunĭ, că ele nu vorŭ fi în dauna programului și partidului naționalŭ.

După ce s'a discutatŭ atitudinea față cu alegerile, a venitŭ la rêndŭ cestiunea, cum sĕ se esecute mai bine decisiunile nóstre. S'a accentuatŭ în prima liniă necesitatea de a așterne, din partea comitetului centralŭ electoralŭ, unŭ memoriu la Tronŭ, în care sĕ se desfășure adevĕratele motive ale pasivității Românilorŭ ardelenĭ și ale abstinerei Românilorŭ bănățenĭ și ungurenĭ. Ceea ce a îndemnatŭ pe comisiune a recomanda compunerea unui asemenea memoriu, a fostŭ convingerea, că Tronulŭ este rĕu informatŭ despre purtarea nóstră și despre motivele ei, precum și despre modulŭ cum suntemŭ tratațĭ în acestŭ statŭ. Ne-amŭ decisŭ sĕ 'ncercămŭ și pasulŭ acesta, sĕ aducemŭ la cunoscința Maiestății Sale adevĕrata stare a lucrurilorŭ, ca sĕ véđă că ne aflămŭ într'o crisă grea și sĕ scie, care este disposițiunea în sînulă poporului românŭ și ce piedecĭ trebue sĕ se delăture, pentru ca sĕ se facă posibilŭ, ca acestŭ poporŭ în vreme de nevoiă sĕ desvolte acelŭ entusiasmŭ, ce se recere pentru apĕrarea monarchiei.

Vorbesce apoi de apĕrarea causei române în pressa europénă și đice că s'a făcutŭ și în acéstă privință ce s'a pututŭ, đicêndŭ că de aci înainte încă și mai multŭ suntemŭ datorĭ a stărui sĕ luminămŭ opiniunea publică europénă despre situațiunea nóstră. Amintesce de întemeiarea fóiei »Romänische Revue," care asemenea șĭ-a pusŭ de scopŭ informarea publicului străinŭ despre stările și nĕcazurile nóstre. (Aprobărĭ.)

In fine d. Babeșŭ vorbesce despre impresiunile ce le-a primitŭ ca deputatŭ naționalŭ în dietă alăturea cu cei doi colegĭ ai sĕi. Spune, cum la anumite ocasiunĭ dênșii s'au încercatŭ sĕ descopere parlamentului nemulțămirea și suferințele poporului românŭ, dér au întêmpinatŭ desaprobarea tuturorŭ corifeilorŭ partidelorŭ maghiare, și când unulŭ din deputații naționalĭ românĭ a constatatŭ că naționalitățile nu se bucură nicĭ chiar de scutulŭ legii, i s'a rĕspunsŭ că Românii nu suntŭ bunĭ patrioțĭ și gravitéză în afară. (Vocĭ: Nu'i adevĕratŭ!) Din partea nóstră s'a făcutŭ totŭ, spre a respinge aceste acusărĭ, ér câtŭ pentru acusarea de gravitare în afară, deputații românĭ s'au folositŭ de unŭ momentŭ pentru a'șĭ manifesta patriotismulŭ lorŭ, așa că d. prim-ministru s'a vĕđutŭ constrînsŭ a declara, că naționalitățile peste totŭ suntŭ patriotice și fidele, și că elŭ are în prepusŭ numai câțĭva agitatorĭ. Dér óre pentru aceștia numai sĕ nu se esecute legile? Pentru agitatorii, carĭ nu esistă?

Stăruindŭ în resistența nóstră, încheiă d. Babeșŭ, cu încetulŭ vomŭ dobêndi respectulŭ ce ni se cuvine.

D-lŭ raportorŭ dă apoi cetire următorului:

Proiectŭ de resoluțiune.

Representanții alegĕtorilorŭ românĭ din mai tóte părțile locuite de Românĭ de sub coróna sf. Stefanŭ adunațĭ în conferință cu scopŭ, de a lua în considerațiune situațiunea patriei preste totŭ și a națiunii române în deosebĭ și pe basa acestei situațiunĭ a se consulta și a se decide asupra atitudinii alegĕtorilorŭ românĭ față cu alegerile pentru cea mai deaprópe dietă din Budapesta —

constatândŭ, că situațiunea dela 1881 și 1884 încóce întru nimicŭ nu s'a schimbatŭ în mai bine, că de susŭ dela putere de locŭ nu s'a ținutŭ sémă de interesele cele adevĕrate ale popórelorŭ, de postulatele bunăstării și prosperărilorŭ și în specialŭ de durerile și trebuințele poporului românŭ, căcĭ din contră tendințele de năpăstuire și prigonire națională au devenitŭ mai pronunțate, mai aprige și nesuferite;

constatândŭ prin urmare, că în fața acestorŭ triste esperiențe Românilorŭ nu le rĕmâne altŭ mijlocŭ legalŭ de apĕrare, decâtŭ resistența pasivă cu scopŭ de a conserva, câtŭ mai póte conserva în contra pornirilorŭ de destrucțiune politică, morală și materială, după seriósă consultare decidŭ:

1. A susține și mai departe programa adoptată la 1881 și respective 1884, cu unŭ micŭ adausŭ la punctulŭ 7, în care se đice că — „Partida națională va lupta contra tuturorŭ tendințelorŭ de maghiarisare, manifestate din partea organelorŭ statului", aci adăugêndŭ: „séu fiă din orĭ-care altă parte«; acestŭ adausŭ referin-

du-se mai vĕrtosŭ la noua aparițiune la forțările de maghiarisare prin reuniunĭ maghiare.

2. A susține politica de resistență pasivă în modŭ absolutŭ pentru Românii din Transilvania.

3. Cu privire la Românii din părțile unguresci-bănățene în fața continueloră experiențe de abusurĭ oficiale la alegerĭ, de nedreptățirĭ la compunerea listelorŭ, de influințărĭ violente și de formale presiunĭ prin diregătoriile administrative, de corupțiunĭ cu banĭ, cu mâncărĭ și beuturĭ, amenințărĭ și rĕsbunărĭ contra acelora ce au curagiulŭ de a se opune acelorŭ nelegale și nemorale mijlóce:

considerândŭ, că prin aceste mijlóce poporulŭ se demoraliséză sistematicesce și în locŭ de iubire, inimile se umplu de disgustŭ și disprețŭ pentru instituțiunile liberale și chiar pentru scopurile statului și ale societății culte, precum acelea se urmărescŭ de susŭ dela putere prin care greșita atitudine a puterii, patriotismulŭ și tóte virtuțile cetățenescĭ neîncetatŭ se subsapă și ruinéză în poporŭ ceea ce neapĕratŭ trebue sĕ nască cele mai periculóse consecvențe pentru viitorulŭ patriei, pentru pacea, progresulŭ și cultura popórelorŭ;

considerândŭ, că specialŭ și imediatŭ în ce privesce asemenea modŭ de procedere la alegerĭ, prin acela se face imposibilă libertatea electorală, expresiunea adevĕratei voințe a alegĕtorilorŭ, și prin urmare falsulŭ se introduce în viéța publică a țĕrii, se falsifică adevĕrata situațiune a administrațiunii și a opiniunii publice, se ascundŭ tóte relele dinaintea chiar acelora, carĭ chiemațĭ și putincioșĭ ar fi de a le vindeca;

considerândŭ, că este una dintre cele mai sacre datorințe patriotice și morale a inteligenței și respective conducĕtorilorŭ poporului de a ferĭ, — precum prin votŭ onestŭ și seriosŭ poporulŭ de asemenea distrucțiune și cădere, totŭ așa și patria și Tronulŭ și cultura printr'o ținută rațională a poporului — de asemenea periculŭ; din tóte aceste considerațiunĭ, abstracțiune făcêndŭ, că după esperiențele câștigate în timpulŭ celorŭ din urmă câteva periόde legislative, sub actualulŭ guvernŭ alŭ țĕrii, dieta ungară nu ne oferă nicĭ o garanțiă de controlŭ în ceea ce privesce aplicarea legilorŭ votate de ea și sancționate de Corónă;

conferența enunță și pentru acele părțĭ abstinența dela alegerĭ, și chiar dela mișcările electorale pentru dietă, autorisândŭ comitetulŭ centralŭ ca dintre acele puține cercurĭ electorale din părțile ungurene și bănățene, în carĭ interesele programei și respective ale partidei nóstre cerŭ admiterea de candidature și alegerĭ de partida nóstră, la inițiativa acelora, în înțelegere cu comitetulŭ centralŭ, sĕ pótă face escepțiune.

4. Acéstă atitudine recomandată de conferență poporului românŭ și cu motivele ei esactŭ și specialŭ espuse și esplicate printr'unŭ memoriu în numele acestei conferențe prin mijlocirea unei deputațiunĭ sĕ se aducă la préînalta cunoscință a Corónei, în scopulŭ de a fi aprețiată cum merită ea, dér nu cum o denunță contrarii.

5. Pentru esecutarea programei și a concluselorŭ acestei conferențe se numesce unŭ comitetŭ centralŭ de 11 membri, însărcinându-se acela a face între marginele legilorŭ totŭ ce va găsi de lipsă și folositorŭ, atâtŭ cu privire la cele mai deapróре alegerĭ pentru dietă, câtŭ și față cu alegerile municipale și póte totŭ întru apĕrarea causei române naționale și pentru luminarea opiniei publice în țéră și străinătate, în care privință se recomandă cea mai viă și neadormită activitate.

Raportorulŭ V. *Babeșŭ* recomandă acéstă resolutiune adunărei, declarându-o ca unŭ progresŭ în atitudinea nóstră, și o rógă ca, décă se póte, sĕ o priméscă în unanimitate. (Aplause îndelungate. Vocĭ: Primimŭ!)

Președintele *G. Barițŭ*: După ce s'au desvoltatŭ aci părerile cumisiunei și textulŭ resoluțiunei, ve rogŭ sĕ vĕ pronunțațĭ, décă-lŭ primițĭ ca basă a desbaterei generale orĭ îlŭ primițĭ *en bloc*. Este careva contra? (Vocĭ din tóte părțile: Ilŭ primimŭ în totalŭ! Nimenea nu se ridică contra.) Așadér, décă sunteți de acordŭ, ca sĕ se priméscă *en bloc*, enunțŭ că adunarea primesce **cu unanimitate și en bloc** proiectulŭ presentatŭ de comisiune. (Aplause îndelungate și însuflețite.)

Președintele pune la ordinea ḑilei alegerea viitorului comitetŭ centralŭ electoralŭ centralŭ. Se suspendă ședința pe câtva timpŭ.

După redeschiderea ședinței, d. *P. Truța* raportéză mai ânteiu despre socotelele comitetului trecutŭ și propune sĕ i se dea absolutoriu. — Se primesce.

Totŭ d. *P. Truța* raportéză mai departe despre propunerea comisiunei în privința constituirei noului comitetŭ, accentuândŭ greutatea ce s'a ivitŭ la combinarea persónelorŭ. In fine citesce lista membrilorŭ propușĭ, carĭ suntŭ următorii d-nĭ: *George Barițŭ*, *Vincențiu Babeșŭ*, *Dr. Iónŭ Rațŭ*, *George Popa*, *Dr. Aurel Mureșianu*, *Iuliu Coroianu*, *Iónŭ Slavicĭ*, *Dr. Neculae Oncu*, *Dr. Vasilie Lucaciu*, *Nicolae F. Negruțŭ* și *Eugen Brote*. — Truța propune primirea acestei liste cu adausulŭ ca, în casŭ de abḑicere séu altă vacanță, comitetulŭ sĕ se pótă întregi elŭ însușĭ. (Vocĭ: Se primesce!) — Președintele pune la votŭ lista și se primesce cu unanimitate. — Se decide mai departe, ca autenticarea protocolului sĕ o facă biuroulŭ.

Președintele *G. Barițŭ* îșĭ esprimă bucuria pentru unŭ resultatŭ atâtŭ de fericitŭ alŭ adunărei, care a adusŭ tóte conclusele în unanimitate. Aruncându-șĭ privirile în trecutŭ, nu póte sĕ nu'șĭ aducă aminte de acele timpurĭ, când o asemenea adunare nicĭ că se putea pomeni. Dér omnipotența spiritului timpului a spartŭ barierele ce erau puse desvoltării nóstre și a frântŭ puterea vechiului despotismŭ, sub care nu ar fi fostŭ cu putință întrunirea acestei adunărĭ. Décă, pe lângă spiritulŭ timpului, avemŭ sĕ mulțămimŭ cuiva acéstă schimbare, suntemŭ datorĭ cu recunoscință M. Sale Impĕratului și Regelui nostru, care a făcutŭ sĕ se spargă acele bariere. (Aplause desŭ repetate.) Acésta s'a simțitŭ datorŭ a o accentua cu acéstă ocasiune urândŭ »sĕ trăiască Maiestatea Sa și Inalta familiă domnitóre«. (Adunarea se ridică și erupe în strigărĭ de „sĕ trăiască“!)

D. *P. Truța* după unŭ resultatŭ atâtŭ de frumosŭ alŭ conferinței, dobênditŭ în deplina înțelegere, propune a se aduce omagiele de recunoscință pré demnului Președinte alŭ adunării (Aplause) și totodată și celorlalțĭ membri, carĭ l'au ajutatŭ în conducerea acestei conferințe. Rógă pe președinte ca pe unŭ iubitŭ părinte de a primi asigurarea sincerei alipirĭ a tuturorŭ, carĭ totdéuna îlŭ vorŭ însoți, când îi va chiăma a'șĭ împlini datoria pentru scumpa nóstră națiune. In fine mulțămesce și membrilorŭ fostului comitetŭ pentru tóte ostenelele lorŭ.

Conferința s'a încheiatŭ între repețite strigărĭ de „sĕ trăiască«!

O scrisóre a d-lui Alexandru Mocsonyi.

„Luminătorulŭ“ publică următórea scrisóre:

Stimate d-le Redactorŭ!

Conferința națională din Timișóra a alesŭ pentru conferința din Sibiiu 10 representanțĭ, între aceștia 4 membrii ai familiei mele. Cunoscută e stimațilorŭ membri ai conferinței, carĭ m'au distinsŭ pe mine, resp. pe noi patru, cu onorătórea încredere, că noi de mai multŭ ca unŭ deceniu nu luămŭ parte activă la viéța politică a patriei; cunoscute li suntŭ și motivele, carĭ ne decidŭ la o astfelŭ de abstinență politică, —le-am arĕtatŭ de repețite orĭ atâtŭ prin cercurĭ private câtŭ și în publicŭ; nu mai puținŭ cunoscutŭ e st. membri ai conferinței, că aceste motive, durere, nicĭ astăḑĭ n'au încetatŭ a fi decisătóre — căcĭ ele zacŭ în neschimbata situațiune a nóstră politică. Contrastulŭ diametralŭ între tendințele politicei de statŭ, astăḑĭ domnitóre, carea merge întru a crea unŭ statŭ naționalŭ-maghiarŭ din Ungaria poliglotă, și între tendințele politice ale poporului românŭ, carĭ tindŭ a asigura individualitatea națională și a o validita ca unŭ factorŭ politicŭ alŭ Ungariei, precum și contrastulŭ, care consistă între aceste, pre câtŭ de naturale totŭ atâtŭ de îndreptățite tendințe ale fie-cărui poporŭ cu consciință de sine, și între nulificarea politică a Românilorŭ din Ungaria și Transilvania, produsă prin regimulŭ de astăḑĭ în modŭ artificialŭ — aceste douĕ ponderóse contraste suntŭ carĭ imprimă ominosulŭ tipŭ deplorabilei și nenaturalei situațiunĭ, în care se află astăḑĭ națiunea română în acéstă patriă. Fiăcare Românŭ vede și simte, că națiunea sa este eschisă dela o participare conformă dreptului eternŭ și importanței sale la binecuvêntările vieței constituționale. Fiecare Românŭ a trebuitŭ sĕ facă durerósa esperiență, că națiunei sale în constituționala Ungariă o luptă seriósă, legală, parlamentară, pentru bunulŭ ei dreptŭ și legitimele sale interese, — i s'au făcutŭ imposibilŭ, parte prin legĭ, parte prin aplicarea lorŭ. Unŭ poporŭ de apróре trei milióne de suflete trebue sĕ se mulțăméscă a vedé cum interesele sale naționale vitale se represintă prin 3, ḑi trei deputațĭ, între 450! adecă cam după unŭ milionŭ de poporŭ unŭ deputatŭ naționalŭ!

Unŭ poporŭ care, în butulŭ împărțirei artificiale a cercurilorŭ electorale, în circa 70—75 cercurĭ constitue majoritatea impoporațiunei, trebue sĕ se mulțăméscă a vedé, cum representanții delegațĭ ai alegĕtorilorŭ românĭ în adunarea lorŭ generală — ca și pănĕ acum — așa și astădată prin constituționalismulŭ Ungariei și astăḑĭ condamnațĭ vorŭ fi, în preséra marei lupte electorale, în mijloculŭ unei situațiunĭ critice, ce amenință interesele vitale ale națiunei, cu inima sângerândă, dér cu brațele încrucișate, a constata în fața țĕrei și a Europei artificiala nulificare politică a poporului alŭ doilea, după a sa importanță, între popórele regnicolarĭ ale corónei St. Stefanŭ, și prin urmare a pronunța formalminte passivitatea impusă națiunei, a renunța la o luptă electorală fără efectŭ. Conferința din Sibiiu de sigurŭ nu va lipsi nicĭ la acéstă ocasiune a ține strînsŭ cu îndatinata unanimitate la acele postulate naționale, carĭ se recerŭ pentru libera validitare politică a individualității naționale a Românilorŭ din Ungaria și Transilvania, și érășĭ va enunța în modŭ solemnŭ conclusele sale corĕspunḑĕtóre. Insĕ asta este totŭ, ce astăḑĭ ea póte sĕ facă; asta este una din cele puține libertățĭ constituționale, de carĭ și poporulŭ românŭ până acù a pututŭ și, voimŭ sĕ sperămŭ, că și astădată va puté face unŭ usŭ neconturbatŭ. Intre astfelŭ de împregiurărĭ, credemŭ că amŭ făcutŭ totŭ ce aḑĭ putemŭ, décă dechiarămŭ mai dinainte că: aderămŭ fără reservă la conclusele preveḑibilĭ ale conferinței din Sibiiu. Așa pricepêndŭ lucrulŭ, credemŭ, că nu vomŭ greși, décă în actulŭ de alegere alŭ conferinței din Timișóra nu privimŭ atâtŭ unŭ mandatŭ pentru conferința din Sibiiu, câtŭ mai vĕrtosŭ o nouă dovadă a acelei încrederĭ, de carea familia mea din partea poporului românŭ alŭ comitatului Timișŭ totdéuna s'a bucuratŭ și de carea totdéuna cu mândriă se póte făli. Permite-mĭ decĭ, stimate d-le redactorŭ, ca, după tóte aceste, sĕ esprimŭ

FOILETONŬ.

Horĭ poporale

de prin părțile sătmărene, culese

de I. Kőváry.

De când te-ai dusŭ băiețele
N'am mai pusŭ la gâtŭ mărgele,
Nicĭ în degete inele
Și 'n cosițe floricele.
De când s'a dusŭ bădița,
Mi-i pustiă ulița,
De când s'a dusŭ dumnealui,
N'am datŭ gură nimerui.

⁂

De-aicĭ păn' la badea meu
Nu-i nicĭ dealŭ, nu-i nicĭ părĕu,
Numa singurŭ dorulŭ meu,
Nu-i nicĭ dealŭ nu'i nicĭ cărare
Numa dorulŭ meu celŭ mare.
Dorulŭ meu, bade, și-alŭ tĕu
De s'ar face podŭ mereu,
Ca sĕ trécă doi cu doi
Și tu bade păn' la noi!

⁂

Ochĭ mierĭĭ, sprîncene negre
Iubi-v'așĭ — draculŭ vĕ crede,
Că sunteți în patru părțĭ
Și iubițĭ pe câțĭ vedețĭ.

⁂

Pentru badea mierîulŭ
N'așŭ trece nicĭ părîulŭ;
Pentru badea ócheșulŭ
Crișulŭ rece și l'așŭ trece
Și-așŭ gândi, că n'a fostŭ rece.

⁂

Tufă de păsulă verde,
Trece badea, nu mĕ vede.
Las' sĕ treacă,
Nu mĕ vadă,
C'a veni și-aceea vreme,
Când m'a cere
Și n'oiŭ mere.[1]

⁂

Nu te ținea, lele, tare,
Nu eștĭ mândră, numa-țĭ pare;
De te-ai căta 'ntr'o fântână
Ai fugi o sĕptĕmână.

⁂

Pânce-sŭ[2] bade cam negruță,
Nu-sŭ la totŭ ciufulŭ[3] drăguță;
Păn țĭ-am fostŭ, bade, ție
Țĭ am cătatŭ la omenie,
Dela omeniă 'n josŭ
Rĕmânĭ, bade, sănĕtosŭ
Ca unŭ mĕrŭ putregăiosŭ,

1) mere=merge.
2) pânce=pentruce.
3) ciufŭ=urîtŭ, blăstematŭ, prăpăditŭ.

Și eu rĕmânŭ sănĕtósă
Ca o viorea frumósă.

⁂

Bată-te, bădiță, bată
Voia mea cea supĕrată,
Da mĕ bată și pe mine
Pânce prîndŭ vorbă cu tine.

⁂

Bade cu clopulŭ[1] la mână
De dragoste-i pace bună,
Pune, bade, clopu 'n capŭ
De dragoste nu-i bănatŭ.

⁂

Mâncată-sŭ, Dómne, de rele
Ca holda de păsĕrele,
Și-sŭ mâncată de streinĭ
Ca holda de boi bĕtrânĭ,
Nicĭ lăsată, nicĭ mâncată
Numa earbă judecată.

⁂

Trandafirŭ cu frunḑa désă,
Dulce-i gura de mirésă,
Dér nu-i dulce cum sĕ fiă,
Ci ca strugurulŭ din viă.

⁂

Am avutŭ o cărărușe
Până la mândra în ușe,
Dér s'a pusŭ unŭ blăstĕmatŭ

1) clopŭ=pĕlăriă.

Cărărușea mĭ'astupatŭ
Totŭ cu spinĭ și cu nuele
Supĕrarea mândrei mele,
D'apoi supĕrarea mea
Că nu potŭ mere la ea!

⁂

Dragostea din altŭ satŭ
Ca pânea de cumpăratŭ,
Când o cumperĭ că te bucurĭ
O mănâncĭ și nu te saturĭ

⁂

Măgheranŭ de pe fântână,
Am drăguțŭ ca o lumină,
Umblă douĕ sĕ mi-lŭ iee
D-ḑeu sĕ nu li-lŭ dee,
Umblă douĕ sĕ-lŭ sărute
D-ḑeu nu le ajute.

⁂

Tuturorŭ lumea li-i dragă,
Mie-mĭ e cerneală négră;
Tuturorŭ lumea li-i bună
Dér mie-mĭ e mătrăgună.
Tuturorŭ le pare bine,
C'a picatŭ reulŭ pe mine,
Dér nu-i pară nimerui
C'a pica pe pruncii lui,
Si n'are de ce-i părea,
Și pe elŭ póte cădé.

în prețuitulŭ d-tale organŭ, atâtŭ în numele meu câtŭ și în numele celorlalțĭ treĭ membri aĭ familieĭ mele mulțămita nóstră adâncŭ sĕmțită Românilorŭ timișanĭ și sĕ-ĭ rogŭ totodată a fi încredințațĭ, că îndată ce va fi sosităAlexandru momentulŭ pentru o seriósă acțiune politico-națională — ce póte că se va întêmpla maĭ curêndŭ decâtŭ cum o credŭ uniĭ — fie-care dintre noi va sta la postulŭ sĕu.

Primesce, d-le, încredințarea distinseĭ mele stime.

Budapesta, 5 Maiu 1887.

Alesandru Mocsonyi.

SCIRILE ȘILEI.

Ni-se scrie dela *Deșiu*, cu data 8 Maiu c.: Ilustritatea Sa d-nulŭ Episcopŭ din Gherla *Iónŭ Szabo* a dăruitŭ și în anulŭ acesta pentru edificarea bisericeĭ nóstre din Deșiu suma de 300 fl. v. a., carĭ împreună cu ajutórele de maĭ 'nainte dau frumósa sumă de 1500 fl. v. a., primițĭ din partea P. S. Sale în scopulŭ edificăreĭ noueĭ nóstre bisericĭ. Astfelŭ deși în anulŭ trecutŭ prin edificarea școleĭ s'a subțiatŭ capitalulŭ bisericeĭ, totușĭ acela érășĭ s'a sporitŭ la suma de 3500 fl. v. a. Atotŭ-puterniculŭ Dumnedeu sĕ-ĭ dăruiéscă P. S. Sale mulțĭ anĭ fericițĭ! Dorindŭ în fine, ca fapta nobilă a P. Sale sĕ-șĭ afle mulțĭ imitatorĭ, representanța bisericeĭ nóstre îĭ aduce prin subscrisulŭ ilustruluĭ părinte și păstorŭ cele maĭ ferbințĭ mulțămirĭ. — *Petru Mureșianu Sireganulŭ*, curatore bisericescŭ.

—x—

Comitele supremŭ alŭ Brașovuluĭ contele Andreiu *Bethlen* a suferitŭ o grea lovitură, murindu'ĭ uniculŭ băétŭ ce-lŭ avea. Condolențele nóstre întristateĭ familiĭ.

—x—

In 7 Maiu n. studențiĭ universitarĭ Ludwig *Szabo* și Ernst *Weidlich* s'au *duelatŭ* în urma unuĭ schimbŭ de cuvinte în cafenea. Weidlich fù omorîtŭ.

Vorbirea

ce a ținut'o d-lŭ *Georgiu Popŭ* din Băsescĭ, cu ocasiunea alegereĭ celorŭ doĭ delegațĭ pentru adunarea generală electorală din Sibiiu, înaintea unuĭ mare numĕrŭ de inteligință și poporŭ din cerculŭ Cehuluĭ.

Onorațĭ alegĕtorĭ și iubițĭ frațĭ!

Dați'mĭ voiă, ca înainte de tóte sĕ-mĭ esprimŭ cea maĭ mare bucuriă, pentru că Domnia-Vóstră la învitarea mea și a confrațilorŭ meĭ v'ațĭ înfățișatŭ într'unŭ numĕrŭ așa de mare, încâtŭ deși casa mea este destulŭ de spațiósă, aceea nu este destulŭ de mare, ca sĕ încăpemŭ într'însa și așa suntemŭ silițĭ a ne sfătui sub cerulŭ liberŭ în marea curte și pomposulŭ palatŭ alŭ luĭ Dumnedeu Sântulŭ. Asta este cea maĭ mare dovédă, că Onoratŭ Domnia-Vóstrĕ vĕ interesațĭ de sórtea patrieĭ, de sórtea Domniilorŭ Vóstre și a fiilorŭ Domniilorŭ Vóstre, dorindŭ de a vĕ sfătui și consulta despre folosirea dreptuluĭ celuĭ maĭ prețiosŭ într'o țéră constituțională, despre dreptulŭ de alegere de deputațĭ la dieta țéreĭ. Decĭ eu vĕ salutŭ pe on. Domnia Vóstrĕ din adênculŭ inimeĭ cu unŭ „bine ațĭ venitŭ, scumpiĭ meĭ frațĭ!«

Asta a mea salutare câtră Domnia Vóstră este a frateluĭ câtră frațĭ, a Românuluĭ câtră Românĭ; fiindŭ însĕ noĭ Românĭ și Creștinĭ se cuvine sĕ vĕ salutŭ și de astădată ca înainte cu treĭ anĭ și cu „Christosŭ a înviatŭ!" precum o face asta lumea mare creștină în dilele astea. (Publiculŭ: Adevĕratŭ c'a înviatŭ!)

Venerabiliĭ preoțĭ, buniĭ noștri frațĭ și părințĭ sufletescĭ, totdeodată credŭ, că în sĕrbătorile Sf. Pascĭ v'au tâlcuitŭ, v'au învĕțatŭ despre marea însemnătate a sânteĭ lorŭ cuvinte „Cristosŭ a înviatŭ." Așa ca eu sĕ nu facŭ abusŭ de paciința Domniilorŭ Vóstrĕ, mĕ mărginescŭ numaĭ la resumarea aceleĭ învĕțăturĭ pe scurtŭ în câteva cuvinte. „Christosŭ a înviatŭ" are înțelesulŭ, că omenirea prin însușĭ Fiiulŭ luĭ Dumnedeu Isusŭ Cristosŭ este rĕscumpĕrată și mântuită din pĕcatulŭ strămoșescŭ, însémnă, că pădindŭ poruncile luĭ Dumnedeu: *„Iubesce pe Domnulŭ Dumnedeulŭ tĕu din tótă inima și sufletulŭ tĕu" și că „ce ție nu-țĭ place altuia nu face"* — vomŭ învia și noĭ pentru viéța vecĭnică și fericită; însémnă că a învinsŭ dreptatea luĭ Dumnedeu asupra nedreptățiĭ, asupra infernuluĭ.

Sute și miĭ de anĭ a trebuitŭ sĕ aștepte omenimea până ce a sositŭ Christosŭ mântuitorulŭ și dătătorulŭ de viéță vecĭnică. Este, iubițĭ frațĭ, unŭ semnŭ bunŭ, unŭ omen bunŭ, cum diceau străbuniĭ noștri, că împreurările suntŭ astfelŭ întocmite, că noĭ convenimŭ de nou în aste sfinte dile ale mântuireĭ, sĕ sperămŭ tare, că nu este departe nicĭ mântuința nóstră cea lumésca.

Sute și peste miĭ de anĭ așteptămŭ și noĭ Româniĭ după Mesia politicŭ, care sĕ ne dea mântuință și viéță fericită pe acéstŭ pămêntŭ.

Eu, ca unulŭ dintre ceĭ maĭ micĭ învĕțăceĭ aĭ politiceĭ nóstre de mântuință, voiu sĕ vorbescŭ despre căile și mijlócele, care urmându-le și de carĭ folosindu-ne vomŭ câștiga mântuință; și ca contrariĭ noștri politicĭ sĕ nu pótă, după cum le este firea și voința lorŭ, a'mĭ da mie în gură alte cuvinte decâtŭ cele care le-am rostitŭ, tractândŭ despre materia politică, voiu vorbi din scrisóre.

Ni se cuvine noué Românilorŭ, ca buniĭorŭ patriotĭ ce suntemŭ, sĕ ne dămŭ sémă înainte de tóte de datorințele nóstre, și numaĭ apoĭ, décă vomŭ vedé, că noĭ acelea le împlinimŭ, sĕ ne ocupămŭ și cu drepturile nóstre civice, ce ne este datorŭ statulŭ a ni-le da în schimbŭ pentru împlinirea datorințelorŭ.

Datorĭ suntemŭ înainte de tóte a nutri și păstra credința nóstră erediță din moșĭ și strămoșĭ câtră Augustulŭ nostru Monarchŭ, Maiestatea Sa Impĕratulŭ și Regele nostru apostolicŭ Franciscŭ Iosifŭ I., căruia dimpreună cu gloriósa casă domnitóre ca supușĭ credincioșĭ și lealĭ sĕ-ĭ aducemŭ ca totdéuna și de astă-dată omagiulŭ nostru și sĕ dicemŭ din adênculŭ sufletuluĭ nostru, că bunulŭ Dumnedeu sĕ-lŭ trăiască! (Strigăte prelungite cu entusiasmŭ de repețite orĭ: Vivatŭ! sĕ trăiască!).

Datorĭ suntemŭ a respecta și înplini legile țĕreĭ făcute prin dietă și sancționate prin Maiestatea Sa Regele Apostolicŭ în urmarea cărora suntemŭ datorĭ: a ne da darea de sânge și de banĭ, adecă a ne da fiĭ noștri în armata Maiestățiĭ Sale, ca cătane în armata comună și a honvedilorŭ și la porunca Maiestățeĭ Sale, datorĭ suntemŭ și noĭ ca glotașĭ a lua arma în mână pentru apĕrarea patrieĭ în contra dușmanuluĭ, vină acela din orĭ-ce parte a lumeĭ.

Datorĭ suntemŭ a ne plăti darea, adecă a purta povara și greutățile țĕreĭ și atuncĭ când noĭ și familia nóstră răbdămŭ neajunsurĭ. Datorĭ suntemŭ sĕ iubimŭ pre toțĭ patrioțiĭ și concetățeniĭ noștri, deși nu suntŭ de o limbă și naționalitate cu noĭ. Datorĭ suntemŭ a respecta cu iubire frățéscă drepturile acelora. Datorĭ suntemŭ în puterea legeĭ a ne supune guvernuluĭ Maiestățeĭ Sale, prin urmare și tuturorŭ deregĕtoriilorŭ, carĭ lucră în esecutarea legilorŭ patrieĭ.

Datorințele acĭ registrate suntŭ numaĭ cele maĭ de căpetenia, cele maĭ principale, din care maĭ provinŭ o mulțime altele și noĭ acelea tóte le împlinimŭ, de multe orĭ cu cea maĭ mare abnegațiune, detrăgêndŭ cele maĭ de lipsă dela noĭ și familia nóstră, le împlinimŭ așa credinciosŭ, că nimenea nu póte fi în dreptŭ a susținé și a dovedi contrariulŭ față de noĭ.

Maĭ rĕmânŭ datorințele câtră sânta nóstră biserică, scólă, comitatŭ, comună și multe suntŭ datorințele nóstre, déră noĭ ca patrioțĭ bunĭ acelea tóte le împlinimŭ.

Trăgêndŭ sémă de datorințele nóstre, sĕ vedemŭ, ce drepturĭ avemŭ, carĭ trebue sĕ ni le dea statulŭ constituționalŭ în schimbŭ pentru împlinirea datorințelorŭ?

Statulŭ este datorŭ a ne apĕra țéra și vetrile nóstre strămoșescĭ, a ne apĕra persóna și averea nóstră; a aduce legĭ, sub scutulŭ cărora sĕ putemŭ duce o viéță pacĭnică. Cu atâta este datorŭ și celŭ maĭ absolutisticŭ statŭ cetățenilorŭ sĕĭ.

(Va urma)

Din comitatulŭ Făgărașuluĭ, Aprilie 1887.

Domnule Redactorŭ! Restaurarea amploiațilorŭ comunalĭ din acéstŭ comitatŭ s'a efectuitŭ preste totŭ loculŭ, dér nicĭ într'unŭ diarŭ nu am vĕdutŭ nicĭ o corespondință referitóre la acéstŭ obiectŭ. Omeniĭ nepreocupațĭ vorŭ presupune póte, că acĭ au decursŭ tóte lucrurile așa de bine și netedŭ, încâtŭ opiniunea publică nu maĭ trebue sĕ ia actŭ despre nicĭ unŭ incidentŭ.

Am cetitŭ din alte comitate multe plânsorĭ de ale Românilorŭ, ce le îndură dela stăpânitoriĭ dileĭ. Cum în cutare comitatŭ municipiulŭ a votatŭ dare pentru »kulturegylet«, cum în cutare cercŭ pretorele a denumitŭ pe primariĭ comunalĭ din propria autoritate, cum din cutare comună locuitoriĭ, carĭ au făcutŭ oposițiune, au fostŭ ferecațĭ în lanțurĭ și trimișĭ la rĕcóre; tóte acestea le-am cetitŭ și am admiratŭ îndelunga răbdare a Românuluĭ, care nu'șĭ perde „cumpĕtulŭ", nicĭ când vede, că i se face cea maĭ mare nedreptate.

Olteniĭ noștri suntŭ nisce ómenĭ, carĭ țînŭ la drepturile lorŭ. Se póte observa acésta din atitudinea lorŭ atâtŭ întru căutarea dreptuluĭ privatŭ, câtŭ și la alegerĭ. Nu sciu ce póte sĕ fiă însĕ causa, că în ce atinge restaurarea amploiațilorŭ comunalĭ — deși pe unele locurĭ s'au întêmplatŭ incidente regretabile — se observă tăcerea pescelui.

Causa aceste tăcerĭ este a se căuta în idolența ómenilorŭ noștri față cu diaristica, precum și în pré marea lipsă de interesŭ față cu orĭ ce propășire pe terenulŭ cultureĭ. Cunoscințele ce șĭ-le câștigă inteligența nóstră dela sate în seminare și preparandiĭ suntŭ maĭ mult numaĭ o pregătire pentru ulterióra desvoltare. Eșindŭ eĭ însĕ la sate, nu numaĭ că nu se desvóltă, ci în mare parte îșĭ perdŭ maĭ cu totulŭ chiarŭ și cunoscințele câștigate deja, pentrucă *nu cetescŭ maĭ nimicŭ.* Chiarŭ și acele diare, carĭ se prenumĕră pe spesele comuneĭ, rĕmânŭ adese-orĭ necetite de nimenĭ, ér prenumerațĭ la diare între preoțĭ și învĕțătorĭ suntŭ fórte puținĭ față cu cerințele timpuluĭ de adĭ. De acĭ provine că mulțĭ, chiar și dintre preoțĭ, nu suntŭ în stare sĕ scrie nicĭ chiarŭ unŭ simplu raportŭ despre evenimentele maĭ însemnate din jurulŭ lorŭ, nu sciu ce se petrece în lume, nu cunoscŭ terenulŭ politicŭ pe care se află și nu sciu prin urmare apĕra interesele poporuluĭ, nu sciu sĕ-șĭ câștige autoritate și respectŭ înaintea străinilorŭ. Apoĭ décă preoțiĭ și învĕțătoriĭ nu cetescŭ nimicŭ și mergŭ îndĕrĕtŭ în locŭ de a înainta, ce progresŭ putemŭ sĕ așteptămŭ dela poporŭ? Copiĭ țĕranilorŭ noștri învĕță la satŭ a scrie și a ceti, dér fiindcă profesiunea lor este economia câmpuluĭ, copilulŭ eșindŭ din aniĭ de scólă nu maĭ prinde condeiulŭ în mână, de cetitŭ ar ceti bucurosŭ, dér n'are cărțĭ, n'a cetitŭ póte nicĭodată nisce istoriore frumóse și alte scrierĭ potrivite pentru elŭ și de aceea devine nepăsătorŭ față cu cartea și la urmă îșĭ uită cu totulŭ chiarŭ și a ceti. Uniculŭ mijlocŭ mântuitorŭ contra acésta ar fi *întemeiarea de bibliotecĭ poporale.*

Nu se póte cere ca fiă-care preotŭ și fiă-care învĕțătorŭ sĕ dispună de bibliotecĭ bogate, dér e neapĕratŭ de lipsă, ca în fiă-care centru, în fiă-care cercŭ, sĕ-șĭ fundeze toțĭ împreună câte-o bibliotecă comună românéscă. Pentru poporŭ însĕ numaĭ voință sĕ fiă, căcĭ nisce bibliotecĭ portative se potŭ face fórte ușorŭ și cu spese puține, ér folosulŭ lorŭ nu se póte trage la îndoială.

Pentru preoțĭ însĕ în prima liniă se cere sĕ cetéscă diare, și încă diarele nóstre politice românescĭ; nu este iertatŭ sub nicĭ o împrejurare, ca în casa fiă-căruĭ preotŭ și învĕțătorŭ sĕ nu fiă celŭ puținŭ unŭ singurŭ diarŭ românescŭ, căcĭ décă aceștia nu vorŭ fi în curatŭ cu cele ce se scriu în diarele nóstre naționale, nu potŭ cunósce adevĕratulŭ periculŭ ce amenință pe poporulŭ nostru, nu cunoscŭ stratagema dușmanilorŭ și nu suntŭ în stare sĕ apere interesele poporuluĭ.

După premiterea causeĭ, voiu sĕ mĕ întorcŭ la efectŭ, sĕ vĕ enumĕrŭ câteva casurĭ de volnicia sĕvîrșite în detrimentulŭ poporuluĭ nostru, fără ca inteligența nóstră sĕ-șĭ facă datoria, spre a face sĕ se respecte dreptulŭ poporuluĭ:

In comuna Arpașulŭ superiorŭ, după câtŭ sunt informatŭ, s'au opusŭ ómeniĭ, ca sĕ nu maĭ restaureze de primarŭ pe unŭ numitŭ Dateșŭ, care a întratŭ în céta mamelucéscă, ér de afacerile comuneĭ nu îngrijesce aprópe cu nimicŭ. La unŭ pretinsŭ rivalŭ alŭ aceluia, Vizante, i s'a pusŭ focŭ, i-au arsŭ tóte superedificatele și vr'o optŭ vite în grajdŭ. Sĕ înțelege, că compătimirea și indignarea locuitorilorŭ a crescutŭ față de asemenea fapte barbare. La diua de alegere pretorulŭ Aldulеanŭ Mețianŭ însoțitŭ de câțiva gendarmĭ a eșitŭ în comună, ca sĕ facă alegere. Poporulŭ dela micŭ până la mare a strigatŭ, că Dateșŭ ca primarŭ nu le maĭ trebuesce. Mulțĭ au străbătutŭ și în casă și era sĕ se întêmple incidente regretabile, décă nu era gendarmeria sĕ-ĭ împedece. Pre lângă totŭ protestulŭ locuitorilorŭ, Dateșŭ fù întăritŭ ca primarŭ din partea pretoreluĭ, ér după alegere au fostŭ citațĭ ca vr'o 100 locuitorĭ lâ Arpașulŭ inferiorŭ, unde pe vre-o 50 de ingĭ dintre eĭ i-au legatŭ în lanțurĭ și i-au trimisŭ la Făgărașŭ pentru a fi arestațĭ.

Acésta s'a întêmplatŭ într'unŭ cercŭ, unde e pretore de Românŭ, și încă néoșŭ, fără ca sĕ dea cineva publicitățiĭ acéstă volnicia administrativă.

In Scoreiu de asemenea s'au restauratŭ totŭ ceĭ vechĭ, măcarŭ că și acĭ au protestatŭ alegĕtoriĭ contra alegeriĭ, fiindŭ-că actualiĭ primarĭ nu au nicĭ unŭ meritŭ pentru poporŭ.

In Sărata, contra protestuluĭ alegĕtorilorŭ, s'a restauratŭ totŭ unŭ individŭ, care de asemenea nu are nicĭ unŭ meritŭ pentru poporŭ. S'au maĭ întêmplatŭ și în alte comune asemenea acte de volnicia, dér ceĭ interesațĭ vĕdŭ că tacŭ. Póte că tăcerea de multe orĭ e maĭ bună.

Altcum acum, când e lumea banchetelorŭ, sĕ nu ne mirămŭ, că și ca primarĭ potŭ ajunge numaĭ de aceia, carĭ au banĭ sĕ benchetuéscă cu egaliĭ lorŭ. Numaĭ unde lipsescŭ astfelŭ de indivizĭ se lasă voiă liberă alegĕtorilorŭ.

Voindŭ a fi dreptĭ, trebue sĕ observămŭ, că actualulŭ pretorŭ din cerculŭ Arpașiuluĭ, ca omŭ nou, s'a lăsatŭ a fi sedusŭ de dróia de argațĭ ce'lŭ încungiură. Sĕ sperămŭ însĕ, că décă va fi maĭ multŭ timpŭ în truntea cerculuĭ, va repara greșelele comise.

Observatorulŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

AGRAMŬ, 11 Maiu. — Dieta e convocată pentru ultima sesiune pe diua de 23 Maiu n.

BERLINŬ, 11 Maiu. — Impĕratulŭ cu greu va visita Gasteinulŭ, fiindŭ că înalta posițiune muntósă nu maĭ e suportabilă pentru sănătatea împĕratuluĭ.

PARISU, 11 Maiu. — Proiectulŭ de lege asupra mobilisăriĭ ce se va face ca probă în Octomvre preliminéză cheltuelile cu cincĭ milióne.

SOFIA, 11 Maiu. — După reîntórcerea regențilorŭ și a luĭ Stoilow se va convoca Marea Sobranie, spre a reînoi plenipotențele regențilorŭ.

BERLIN, 11 Maiu. — Proiectulŭ de vamă pe cereale și legea de închidere a granițelorŭ se dice că vorŭ fi în curêndŭ presentate. Se vorbesce, că vama pe sĕcară se va spori la 5, vama pe grâu la 6 mărcĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Maiu st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	100.20
Rentă de hârtiă 5%	88.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (8-a emisiune)	114 60
Bonurĭ rurale ungare	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.70
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.—
Renta de hârtiă austriacă	81.20
Renta de arg. austr.	82.35
Renta de aurŭ austr.	111 90
Losurile din 1860	135.40
Acţiunile băncei austro-ungare	876.—
Act. băncei de creditŭ ung.	282.25
Act. băncei de creditŭ austr.	279.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.98
Napoleon-d'orĭ	10.05
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 27
Londra 10 Livres sterlinge	126.97

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 24 Aprilie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	91—	92—
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	88—	88½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	37—
Credit fonc. rural (7%)	104¾	105¼
» „ „ (5%)	88½	89—
» » urban (7%)	101½	102—
» » » (6%)	94½	95½
» » » (5%)	85—	85½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15.75	16.75
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 11 Maiu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.60	Vênd.	8.62
Argint românesc	»	8.50	»	8.54
Napoleon-d'orĭ	»	9.99	»	10.03
Lire turcescĭ	»	11.35	»	11.40
Imperialĭ	»	10.35	»	10.40
Galbenĭ	»	5.93	»	5.97
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	111.—	»	112.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

TARIFA

anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6.

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
Predealŭ (	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
Braşovŭ (	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
Sighişóra (	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12.00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5.56	—
Clușiu (	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12.16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezö-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
Oradia-mare (	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
Viena (	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
Clușiu (	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12.30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea (	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mică	3.36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
Braşovŭ (	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	—
Predealŭ (	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4.52
Szolnok (	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
Szolnok (	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5.07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8.36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	—
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4.16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6.40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10.07	—	6.10
Baniţa	10.48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ